

Torah from Around the World

Misschien is de vraag naar het geloof in God niet zo belangrijk voor mij. Wat voor mij wel heel belangrijk is, is het verhaal dat wordt verteld en dat is verteld door meer dan honderd generaties Joden, duizenden jaren lang, en de macht die dat verhaal heeft in mijn leven en in dat van mijn familie.

Jonathan Safran Foer

Sjabbat 2 juli 2022/ 3 Tammoez 5782, Korach, Bemidbar /Numeri 16:1 - 18:32

Tanach blz. 300 - 307

Haftara: Psalm 49:1 - 21

Tanach blz. 1293 - 1294

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Stephanie Ruskay** is decaan van de rabbijnen opleiding aan het Jewish Theological Seminary te New York.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.jtsa.edu/torah/korah-had-options-and-so-do-we/>

Korach kon kiezen en wij ook

Korach staat vooral bekend als degene die de autoriteit van Mosjé uitdaagde, een opstand ontketende onder het mom van populisme en Mosjé opriep om macht en religieuze titels te delen. De rabbijnen zien Korachs roep om gedeeld leiderschap en verantwoordelijkheid als een zelfzuchtig verlangen om zichzelf de rol van Kohen Gadol toegekend te zien krijgen. Hij wilde eigenlijk niet dat "het volk" macht kreeg; in plaats daarvan wilde hij persoonlijk autoriteit en prestige en stelde hij de opstand voor als iets dat hij deed voor een groter goed.

Zijn we niet allemaal soms vatbaar voor het verlangen naar macht en autoriteit om zelfzuchtige en ego-gedreven redenen? Is het niet lastig om te bepalen of onze ideeën over hoe onze gemeenschappen, instituties, ons land en de wereld functioneren, worden gemotiveerd door een toewijding aan gerechtigheid of een verlangen om de leider te zijn?

De rabbijnen geven grif toe dat ego en gedrevenheid niet geheel en al slecht zijn. We leren in de Talmoed (BT Yoma 69b en in Genesis Rabba 9:7) dat we zonder ego, gedrevenheid en de *jetzer ha-ra* niets tot stand zouden brengen en er geen vooruitgang zou zijn. We zouden zijn blijven steken in de Hof van Eden en er zou geen voortplanting zijn.

Korachs gedrevenheid had echter een kwaliteit die de rabbijnen als jaloezie betitelden en waarvoor ze waarschuwen als een slechte eigenschap. Rabbenoe Bachja in zijn commentaar op Bemidbar 16:1 beschrijft Korach als "gekleed" in jaloezie. Rabbenoe Bachja legt uit dat jaloezie een negatieve karaktereigenschap is waarvoor geen therapie bestaat. Hij beweert dat wanneer iemand keuzes maakt die worden gemotiveerd door onverzadigbare jaloezie, zelfs als hij bereikt wat hij zocht, hij ongelukkig zal blijven. Bovendien raakt zo iemand eraan gewend om op een manipulatieve manier te handelen.

Dit was een polariserend jaar [namelijk 2021, red.] voor onze samenleving. Veel van onze systemen zijn kapot. In tijden als deze wordt ieder van ons opgeroepen om actief deel te nemen aan de opbouw van het soort samenleving waarin we ons geroepen voelen te leven. Ik ontleen mijn inspiratie aan de Moessar-traditie wanneer ik nadenk over hoe ik moet reageren en ik heb me ook afgevraagd hoe het verhaal van Korach anders had kunnen aflopen als hij een Moessar-beoefenaar was geweest.

De Moessar-traditie suggereert dat een regelmatige beoefening van meditatie en zielsverfijningsoefeningen ons kan helpen onderscheiden of onze interesse in hervorming of revolutie wordt gemotiveerd door een verlangen om onszelf te verheerlijken of door een dieper verlangen om de wereld heel te maken.

Auteur David Jaffe deelt in zijn boek *Changing the World from the Inside Out* [De wereld van binnenuit veranderen] Moessar-suggesties voor een alledaags onderscheidingsvermogen. Ik

bespreek hier enkele oefeningen die volgens mij een andere afloop hadden kunnen opleveren voor Korach en zijn volgelingen.

Hitbodedut is de gewoonte om regelmatig vanuit het hart in de eigen taal rechtstreeks tot God te spreken. De handeling van het uitstorten van je ziel kan de giftige emoties die we met ons meedragen verminderen en ons in staat stellen te voelen en te benoemen wat voor ons het belangrijkste is: ons ware verlangen. Als Korach zich bezig had gehouden met *hitbodedut*, had hij zijn afgunst kunnen uiten en zijn vurige verlangen naar meer macht en prestige hebben erkend. Hij zou dan mogelijkheden hebben voor zowel innerlijk als uiterlijk werk. Hij had een leiderschapspositie kunnen zoeken die nog niet bezet was. En hij had kunnen werken om zijn verlangen naar aandacht het hoofd te bieden. Door tegenover God zijn jaloezie op Aharons rol als Hogepriester uit te spreken, had hij misschien een deel van de prikkel kunnen verlichten en zichzelf vrij kunnen maken voor creatief werk.

Kibboesj ha-jetzer gaat over het overwinnen van je geneigdheid en deze te transformeren door te oefenen. Door deze oefening erkennen we de driften die we hebben en kiezen we er vervolgens voor om er niet naar te handelen. Via *hitbodedut* had Korach uiting kunnen geven aan zijn verlangen om Hogepriester te worden en aan zijn teleurstelling dat Mosjé en Aharon de hoogste eer hadden. Hij had dit verlangen dan kunnen overwinnen door ervoor te kiezen niet naar die teleurstelling te handelen. Door herhaaldelijk *kibboesj ha-jetzer* te gebruiken en ervoor te kiezen niet te handelen naar de impuls om aan te vallen, zou hij zijn kansen vergroten om zijn jaloezie te verminderen.

In Moessar leren we dat iedereen altijd een keuze heeft. Door een *behira* (=keuze)-oefening te ontwikkelen, kun je keuzes blijven zien en maken die je dichterbij God brengen en dichterbij wie je wilt zijn in de wereld. Hoe vaker je kansen om te kiezen herkent, hoe meer je je pad vormgeeft en het richt op dienstbaarheid aan God. Korach had verschillende keuzemomenten, maar hij herkende ze doorgaans niet als keuzes. Door deze momenten als keuzemogelijkheden te zien en vervolgens andere reacties te kiezen, had hij een ander resultaat kunnen bereiken, waardoor hij niet, samen met zijn volgelingen, zou worden opgeslokt door de aarde.

We leren in *Pirké Avot* 2:4 dat we ons niet moeten afscheiden van de gemeenschap. Korach scheidde zich af en nam 250 leiders van de gemeenschap mee. In plaats van een opstand aan te wakkeren, had hij die mensen kunnen verzamelen en vragen wat hen 's nachts wakker houdt. Het is mogelijk dat hij, door de problemen van mensen te horen, zou hebben heroverwogen of zijn eigen problemen - dat hij niet de Kohen Gadol was - een zaak was die een opstand waardig was. Hij was jaloers, maar was dat echt een probleem? In plaats van zichzelf af te scheiden en zijn eigen behoeften voorop te stellen, had hij kunnen streven naar een ruimer perspectief op de behoeften van de gemeenschap en voor het grotere goed hebben gehandeld.

Mosjé biedt ons in deze sidra ook de mogelijkheid om Moessar te leren. Wanneer Korach hem uitdaagt omdat hij teveel macht voor zichzelf heeft genomen, is de eerste reactie van Mosjé om nederig het hoofd te buigen. Later in de sidra gedraagt hij zich niet zo nobel en dringt hij er bij God op aan om Korach en zijn aanhangers te straffen in een openbaar en dodelijk spektakel. De keuze van Mosjé om God aan te sporen zo te handelen, werd waarschijnlijk gedreven door zijn ego. Volgens de Moessar-traditie betekent goed gecultiveerde nederigheid: weten wanneer en hoe je jezelf klein kunt maken, en wanneer en hoe je vrijmoedig moet handelen. Korach lijkt nederigheid volledig te missen in het verhaal zoals we dat kennen. Mosjé heeft het wel, maar het is een oefening, en in dit verhaal zien we hoe hij die de ene keer goed en de andere keer slecht uitvoert.

We leven in een tijd met talloze dreigingen en uitdagingen en ieder van ons moet betrokken zijn bij het herstellen van de wereld. Met het verhaal van Korach en zijn volgelingen en Mosjé in gedachte, nodig ik ons uit om onszelf dagelijks de volgende vragen te stellen:

- Wat leeft er echt in mijn hart? Heb ik het in gesprek met God gedeeld, mijn hart blootgelegd en eerlijk mijn verlangens naar buiten gebracht? Hopelijk zal dit benoemen van gevoelens en motivaties een deel van de macht van de lastigste wegnemen. Het zal ook de gevoelens onthullen waaraan we moeten werken omdat ze niet ons beste zelf vertegenwoordigen. Ten slotte zal het duidelijk maken wat er in ons hart leeft en waarnaar we kunnen handelen.
- Heb ik vandaag regelmatig keuzes gemaakt die mijn verbinding met God bevorderen?
- Hoe ga ik om met nederigheid?

Mogen de Moessar-lessen die we leren van Korach en zijn volgelingen, en van Mosjé, ons helpen onszelf te leren kennen en onze beste bedoelingen en vaardigheden bevorderen om een rechtvaardige wereld te creëren.